Prima instanță: Judecătoria Chişinău (sediul Centru), judecător Petru Harmaniuc

Dosarul nr. 2a-3275/24
(2-23125227-02-2a-09082024)

**D E C I Z I E**

28 octombrie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele completului Ruxanda Pulbere
Judecători Roman Pascari și Constantin Roșca

Grefier Daniela Cucerenco

Examinând în ședința de judecată publică cererile de apel declarate de reprezentantul Ministerului Justiției, Pantea Daniel și reprezentantul Ministerului Finanțelor, Rotaru Petru,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Popovici Serghei împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin tragere ilegală la răspundere penală și aplicarea măsurilor preventive pe parcursul urmăririi penale și compensarea cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 4 aprilie 2024, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Popovici Serghei împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin tragere ilegală la răspundere penală și aplicarea măsurilor preventive pe parcursul urmăririi penale și compensarea cheltuielilor de asistență juridică,

**a c o n s t a t a t:**

**Circumstanțele cauzei :**

1. Popovici Serghei a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor, solicitând repararea prejudiciului moral cauzat prin tragere ilegală la răspundere penală și aplicarea măsurilor preventive pe parcursul urmăririi penale și compensarea cheltuielilor de asistență juridică.
2. În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că la 15 septembrie 2016, în privința sa a fost pornită urmărirea penală nr.2016978140 pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.42 alin.(5), art.243 alin.(3) lit.b) Cod penal. La 20 septembrie 2016, prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.608/25, a fost suspendat din funcția de judecător la Judecătoria Comrat, în temeiul art.24 alin.(1) lit. a) al Legii nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul

judecătorului, în legătură cu pornirea urmăririi penale. Urmare a suspendării din funcție i-a fost sistată plata salariului la locul de muncă.

3. Tot la 20 septembrie 2016, în temeiul ordonanței procurorului în Procuratura Anticorupție a fost reținut pentru un termen de 72 ore, iar la 21 septembrie 2016 i-a fost înaintată învinuirea în temeiul art. art.42 alin.(5), art.243 alin.(3) lit.b) Cod penal.
4. Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 23 septembrie 2016 a fost admis demersul procurorului din cadrul Procuraturii Anticorupție de aplicare a măsurii preventive sub forma de arest preventiv în privința sa, pe un termen de 30 de zile. Deși a contestat cu recurs încheierea dată, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2016 acesta s-a respins și s-a menținut încheierea instanței.
5. La 13 octombrie 2016, procurorul a înaintat demers privind prelungirea măsurii preventive sub forma arestului preventiv pentru un termen de 30 de zile, iar prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 20 octombrie 2016, demersul a fost admis parțial, fiind dispusă prelungirea arestului preventiv pentru 25 de zile. A declarat recurs împotriva acestei încheieri la 24 octombrie 2016, însă prin decizia Curții de Apel Chișinău recursul a fost respins ca nefondat, fiind menținută încheierea primei instanțe.
6. Ulterior, la 8 noiembrie 2016, procurorul din cadrul Procuraturii Anticorupție a înaintat un nou demers privind prelungirea arestului preventiv pentru 30 de zile, care a fost admis parțial prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 14 noiembrie 2016, fiind dispusă prelungirea arestului pentru 25 de zile. Recursul declarat de reclamant la 17 noiembrie 2016 a fost respins prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 noiembrie 2016.
7. La 2 decembrie 2016, procurorul a înaintat un nou demers de prelungire a arestului preventiv pentru 30 de zile, care a fost admis parțial prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 8 decembrie 2016, fiind dispusă prelungirea arestului pentru 20 de zile. Recursul declarat la 9 decembrie 2016 a fost respins prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2016.
8. La 23 decembrie 2016, procurorul din cadrul Procuraturii Anticorupție a înaintat un nou demers privind prelungirea arestului preventiv pentru 30 de zile, care a fost admis parțial prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 29 decembrie 2016, fiind dispusă prelungirea arestului pentru 20 de zile. Recursul declarat la 2 ianuarie 2017 a fost respins prin decizia Curții de Apel Chișinău din 6 ianuarie 2017.
9. La 17 ianuarie 2017, procurorul a înaintat un nou demers de prelungire a arestului preventiv pentru 30 de zile, iar prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 20 ianuarie 2017, acesta a fost admis parțial, fiind dispusă prelungirea arestului pentru 20 de zile. Recursul declarat de reclamant la 23 ianuarie 2017 a fost admis prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 ianuarie 2017, fiind casată încheierea contestată și aplicată măsura preventivă sub forma arestului la domiciliu pentru un termen de 20 de zile.
10. Ulterior, la 6 februarie 2017, procurorul din cadrul Procuraturii Anticorupție a înaintat demers privind prelungirea măsurii preventive sub forma arestului la domiciliu pentru 30 de zile, care a fost admis prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 17 februarie 2017, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2017.
11. În continuare, la 7 martie 2017, procurorul a înaintat un nou demers privind prelungirea arestului la domiciliu pentru 30 de zile, însă acesta a fost respins prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 13 martie 2017, fiind aplicată în privința reclamantului măsura preventivă sub forma liberării provizorii sub control judiciar, cu interdicția de a părăsi țara pentru un termen de 30 de zile.

12. La 15 septembrie 2020, prin ordonanța Procurorului în Procuratura Anticorupție, a fost scos de sub urmărire penală în temeiul art.275 alin.(3) din Codul de procedură penală, din motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii incriminate.
13. Prin hotărârea nr.308/26 din 27 octombrie 2020, Consiliul Superior al Magistraturii a anulat suspendarea sa din funcția de judecător în Judecătoria Comrat, concomitent fiind dispusă și reluarea activității sale de judecător la Judecătoria Comrat (sediul Central), cu repunerea în drepturile salariale avute anterior.
14. Concluzionând, reclamantul a susținut că, pe parcursul perioadei 20 septembrie 2016 – 15 septembrie 2020, s-a aflat sub urmărire penală, fiind învinuit de săvârșirea unei infracțiuni deosebit de grave, iar ulterior a fost scos de sub urmărire penală din motivul inexistenței elementelor infracțiunii, fiind astfel reabilitat. În opinia sa, această situație se califică drept tragere ilegală la răspundere penală, în sensul art. 50 Cod penal și art. 2 din Legea nr. 1545/1998.
15. Reclamantul a indicat că, în perioada 20 septembrie 2016 – 25 ianuarie 2017, s-a aflat în detenție, fiind supus măsurii preventive sub forma arestului preventiv pentru un total de 127 de zile; ulterior, în perioada 25 ianuarie 2017 – 13 martie 2017, s-a aflat în arest la domiciliu pentru 47 de zile, iar în perioada 13 martie 2017 – 12 aprilie 2017 a fost supus măsurii preventive sub forma controlului judiciar, cu interdicția de a părăsi țara, pentru 30 de zile, durata totală a restrângerii libertății sale fiind de 204 zile.
16. Totodată, a invocat că, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 1 noiembrie 2019, menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 20 februarie 2020, s-a constatat că a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 în condiții degradante, incompatibile cu respectul față de demnitatea umană, pentru o perioadă de 24 de zile, fapt ce constituie o încălcare a art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.
17. În acest context, reclamantul a susținut că i-au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale, fiind supus unor măsuri preventive aplicate în mod nejustificat, ceea ce i-a cauzat un prejudiciu moral semnificativ, determinat de reținerea și arestarea sa, de restrângerea libertății de circulație, precum și de tragerea la răspundere penală neîntemeiată.
18. Reclamantul a mai arătat că, la momentul pornirii urmăririi penale, precum și în prezent, deține funcția de judecător, având un statut profesional și social deosebit, astfel încât consecințele măsurilor aplicate au avut un impact sporit asupra reputației sale profesionale și asupra vieții personale.
19. De asemenea, a invocat că detenția și măsurile restrictive aplicate au generat suferințe psihice și fizice, manifestate prin stres, anxietate, stare de incertitudine, afectarea relațiilor familiale și profesionale, precum și deteriorarea stării de sănătate, consecințe care persistă și în prezent.
20. Totodată, a subliniat că situația sa a fost intens mediatizată, fapt ce a amplificat atingerea adusă onoarei, demnității și reputației sale profesionale.
21. În aceste condiții, reclamantul Popovici Serghei a solicitat încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a sumei de 1 200 000 lei cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul moral cauzat, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.
22. Ministerul Justiției a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată. În motivare, a invocat că răspunderea patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale

instanțelor judecătorești este reglementată de Legea nr. 1545/1998, care stabilește expres atât cazurile, cât și condițiile în care poate fi acordată despăgubirea.

23. Ministerul Justiției a menționat că, deși în privința reclamantului a fost emisă ordonanță de scoatere de sub urmărire penală, această împrejurare nu este suficientă, în sine, pentru angajarea răspunderii statului, în lipsa întrunirii cumulative a condițiilor prevăzute de art. 3 și art. 6 din legea menționată. În opinia sa, dreptul la despăgubire ar interveni în situațiile în care persoana a fost efectiv atrasă la răspundere penală, în sensul unei condamnări urmate de achitare, ceea ce nu se regăsește în prezenta speță.
24. Totodată, a subliniat că nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului, fiind necesară constatarea caracterului ilegal al măsurilor procesuale dispuse. În lipsa unor acte procedurale definitive și irevocabile care să constate ilegalitatea acțiunilor organului de urmărire penală sau ale instanțelor de judecată, aceste măsuri nu pot fi calificate drept ilicite.
25. Ministerul Justiției a susținut că, pe parcursul urmăririi penale, acțiunile organului de urmărire penală au fost realizate cu respectarea legislației în vigoare, în scopul cercetării complete și obiective a circumstanțelor cauzei, fiind examinate atât elementele care ar demonstra vinovăția, cât și cele care ar conduce la exonerarea de răspundere penală. A mai arătat că soluția de scoatere de sub urmărire penală constituie o etapă firească a procesului penal și nu implică, prin ea însăși, caracterul ilegal al acțiunilor anterioare.
26. De asemenea, a invocat că măsurile procesuale aplicate în privința reclamantului, inclusiv recunoașterea în calitate de bănuit sau învinuit, reprezintă instrumente legale și necesare într-o societate democratică, având scopul legitim de combatere a criminalității și de asigurare a aflării adevărului, fiind proporționale cu restricțiile inerente procedurii penale.
27. În ceea ce privește prejudiciul moral pretins, Ministerul Justiției a arătat că reclamantul nu a prezentat probe pertinente care să justifice existența și întinderea acestuia, susținerile fiind de natură declarativă. Totodată, a invocat că aspectul privind detenția în condiții degradante a fost deja examinat de instanțele naționale, fiind acordată o despăgubire în acest sens, astfel încât nu poate fi valorificat din nou în prezenta cauză.
28. A mai menționat că eventualele pretenții privind durata nerezonabilă a procedurii penale urmează a fi valorificate prin mecanismul special prevăzut de Legea nr. 87/2011, iar nu în cadrul prezentei acțiuni.
29. În concluzie, Ministerul Justiției a apreciat că nu sunt întrunite condițiile legale pentru angajarea răspunderii statului, iar suma solicitată cu titlu de prejudiciu moral, în cuantum de 1 200 000 lei, este nejustificată și disproporționată în raport cu circumstanțele cauzei.
30. Prin referința depusă, Procuratura Generală a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată, motivând în esență că prevederile Legii nr. 1545/1998 nu sunt aplicabile în speță, întrucât acțiunile organului de urmărire penală nu pot fi calificate drept ilicite. În opinia sa, la momentul pornirii urmăririi penale și al dispunerii măsurilor procesuale, existau suficiente date care justificau bănuiala rezonabilă privind implicarea reclamantului în activități de spălare a banilor, inclusiv prin pronunțarea unor acte judecătorești pretins ilegale, care ar fi facilitat transferuri financiare de proporții semnificative prin sistemul bancar al Republicii Moldova.
31. Procuratura Generală a mai arătat că urmărirea penală a fost pornită cu respectarea cadrului legal, inclusiv cu acordul Consiliului Superior al Magistraturii, iar acțiunile procesuale au fost efectuate cu respectarea garanțiilor constituționale și a normelor internaționale, în scopul realizării obiectivelor procesului penal.

32. De asemenea, a susținut că soluția de scoatere de sub urmărire penală nu echivalează cu recunoașterea caracterului ilegal al acțiunilor anterioare ale organului de urmărire penală, ci reprezintă rezultatul evaluării probatoriului administrat în cauză.
33. În ceea ce privește prejudiciul moral pretins, Procuratura Generală a invocat că reclamantul nu a prezentat probe suficiente care să justifice cuantumul sumei solicitate, nefiind demonstrate în mod concludent suferințele psihice sau atingerea adusă onoarei, demnității și reputației sale. În acest sens, a făcut trimitere la dispozițiile art. 118 Cod de procedură civilă, potrivit cărora fiecare parte este obligată să dovedească circumstanțele pe care își întemeiază pretențiile și obiecțiile.
34. Și Ministerul Finanțelor a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată. În motivare, a indicat că reclamantul invocă suportarea unui prejudiciu moral și a cheltuielilor pentru asistență juridică ca urmare a acțiunilor pretins ilegale ale organelor de urmărire penală, generate de pornirea cauzei penale pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal. Pentru a fi întemeiate asemenea pretenții în temeiul Legii nr. 1545/1998, acestea trebuie să întrunească condițiile prevăzute de art. 3 și art. 6 din legea menționată, inclusiv existența unor acțiuni ilicite ale organelor competente. În acest context, a invocat că, în speță, nu a fost constatată ilegalitatea acțiunilor organelor de urmărire penală printr-un act procedural definitiv și irevocabil, iar în lipsa unei asemenea constatări, acțiunile respective nu pot fi calificate drept ilicite.
35. Totodată, a arătat că măsurile și acțiunile procesuale desfășurate în cadrul urmăririi penale au fost realizate în conformitate cu legislația în vigoare, în scopul stabilirii adevărului în cauză, fiind întreprinse toate măsurile necesare și legale pentru investigarea circumstanțelor.
36. A mai susținut că reprezentarea învinuirii constituie o atribuție esențială a procurorului, exercitată în vederea protejării persoanei, societății și statului de infracțiuni, astfel încât acțiunile procesuale precum recunoașterea persoanei în calitate de bănuit, învinuit sau inculpat sunt măsuri legale și necesare într-o societate democratică.
37. De asemenea, a subliniat că aceste măsuri nu au avut drept scop prejudicierea reclamantului, ci au fost orientate spre combaterea criminalității și realizarea scopului procesului penal, fiind proporționale cu restricțiile inerente desfășurării procedurii penale.

**Poziția instanței de fond:**

38. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 4 aprilie 2024 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Popovici Serghei împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin tragere ilegală la răspundere penală și aplicarea măsurilor preventive pe parcursul urmăririi penale și compensarea cheltuielilor de asistență juridică și s-a încasat din contul bugetului de Stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Popovici Serghei suma de 850 000 (opt sute cincizeci mii) lei cu titlu de prejudiciu moral, cauzat prin tragere ilegală la răspundere penală și aplicarea măsurilor preventive privative de libertate în temeiul art. 42 alin. (5), 243 alin. (3) lit. b) din Codul penal, soldate cu scoaterea lui Popovici Serghei prin ordonanța Procuraturii Anticorupție din 15 septembrie 2020 de sub urmărirea penală pornită la 15 septembrie 2016, pe motiv că fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii incriminate, precum și proporțional pretențiilor admise din acțiune, suma de 8 000 (opt mii) lei cu titlu de cheltuieli de judecată suportate la

examinarea prezentei cauze civile în prima instanță pentru asistența juridică prestată de avocatul Niță Ștefan. În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins ca neîntemeiată.

39. Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că reclamantul a fost supus urmăririi penale în legătură cu exercitarea funcției de judecător, fiind ulterior scos de sub urmărire penală pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii imputate, ceea ce constituie temei de reabilitare în sensul Legii nr. 1545/1998.
40. A apreciat că, prin măsurile procesuale aplicate reclamantului, inclusiv arestul preventiv, arestul la domiciliu, controlul judiciar și suspendarea din funcție, acestuia i-au fost afectate libertatea, reputația profesională, demnitatea și viața personală, cauzându-i-se un prejudiciu moral reparabil.
41. La stabilirea cuantumului despăgubirii, instanța a ținut cont de durata urmăririi penale, intensitatea restricțiilor aplicate, funcția deținută de reclamant și impactul public al acuzațiilor, apreciind echitabilă compensarea prejudiciului moral în sumă de 850 000 lei, cu respingerea pretenției în rest.
42. Totodată, având în vedere admiterea parțială a acțiunii, instanța a dispus compensarea proporțională a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 8 000 lei.

**Solicitarea apelantului:**

43. Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 4 aprilie 2024, reprezentantul Ministerului Justiției a declarat apel, solicitând casarea acesteia și adoptarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.
44. Și reprezentantul Ministerului Finanțelor, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 4 aprilie 2024,înaintând aceleași solicitări – casarea acesteia și adoptarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

**Argumentele părților:**

45. În susținerea cererii de apel, reprezentantul Ministerului Justiției a invocat că instanţa de fond la adoptarea soluţiei, a aplicat eronat normele de drept material ce ţin de încasarea prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, în condiţiile în care pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 1545, necesită de a fi întrunite circumstanţele prevăzute de art. 6 - dreptul la repararea prejudiciului şi cele prevăzute de art. 3 - cazurile de reparare a prejudiciului material şi moral.
46. La fel, a indicat că într-adevăr instanţa de fond corect a constatat că în privinţa intimatului Popovici Serghei a fost emisă ordonanța de scoatere de sub urmărire penală. Acest fapt nici nu a fost infirmat de către Ministerul Justiţiei, însă îndreptățirea lui Popovici Serghei cu privire la compensarea prejudiciului cauzat în conformitate cu prevederile Legii nr. 1545, precum că acesta a fost ilegal atras la răspundere penală, este nefondată, în condiţiile în care prin prisma prevederilor art. 3 alin. (l) din Legea nr. 1545, deduce că nu orice acţiune a organelor de drept şi judecătoreşti atrage răspunderea statului.
47. În această ordine de idei, a accentuat că este important şi necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept, iar la materialele cauzei nu există niciun act procedural definitiv şi irevocabil al instanţei de judecată sau a organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acţiunile organului de urmărire penală.
48. De altfel, Popovici Serghei nici nu a fost atras la răspundere penală, or, potrivit art. 50 Cod penal, se consideră răspundere penală condamnarea publică, situație ce nu se atestă la caz.

49. De asemenea, în partea ce ţine de acordarea prejudiciului moral, a precizat că pe durata acţiunilor procesuale şi judecării cauzei penale în instanţa de judecată, intimatei nu i-au fost încălcate drepturile procesuale, iar la materialele cauzei nu există nicio probă concludentă, pertinentă, utilă şi veridică în confirmarea faptului că actele procedurale emise în privinţa intimatei de către organul de drept sunt calificate ca ilegale.
50. De asemenea, nu a fost demonstrată prin probe elocvente, rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei respective, cât şi reputaţia intimatului anterior intentării urmăririi penale şi modificarea acesteia prin raportare la percepţia cetăţenilor, după data finisării urmăririi penale, iar instanța de fond nu trebuai să-și formeze o idee preconcepută conform căreia presupusa încălcare a unui drept implică în mod obligatoriu şi pertinenţa acţiunii şi pe cale de consecinţă - existenţa unui prejudiciu.
51. La rândul său, reprezentantul Ministerului Finanțelor, în susținerea cererii de apel a indicat critici ce se bazează pe neîntrunirea în situația din speță a condițiilor pentru aplicabilitatea Legii nr. 1545.
52. În ședința instanței de apel, reprezentanții apelanților, Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor, precum și reprezentantul intervenientului accesoriu, Procuraturii Generale a Republicii Moldova, citați legal despre locul, data și ora acesteia nu s-au prezentat, nu au comunicat instanței motivele neprezentării și nu au solicitat examinarea apelului în lipsa lor. Instanța de apel, în temeiul art. 379 alin. (2) Cod de procedură civilă, a dispus examinarea apelului în lipsa acestora.
53. În ședința instanței de apel, intimatul Popovici Serghei și reprezentantul acestuia, avocatul Niță Ștefan au solicitat respingerea apelului ca neîntemeiat.

**Aprecierea instanței de apel:**

54. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră apelurile declarate drept întemeiate și care urmează a fi admise, din următoarele motive.
55. În temeiul art. 373 Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică corectitudinea stabilirii situației de fapt și aplicarea normelor de drept de către prima instanță.
56. Din materialele cauzei rezultă că, prin ordonanța Procurorului General-interimar din 15 septembrie 2016, a fost pornită urmărirea penală în privința lui Popovici Serghei, ulterior acesta fiind reținut la 20 septembrie 2016 și pus sub învinuire la 21 septembrie 2016.
57. Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 23 septembrie 2016 s-a aplicat în privința reclamantului măsura preventivă sub formă de arest preventiv pe un termen de 30 zile, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2016.
58. Ulterior, măsura arestului preventiv a fost prelungită succesiv: prin încheierea din 20 octombrie 2016 – cu 25 zile, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 1 noiembrie 2016; prin încheierea din 14 noiembrie 2016 – cu 25 zile, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 noiembrie 2016; prin încheierea din 8 decembrie 2016 – cu 20 zile, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2016; prin încheierea din 29 decembrie 2016 – cu 25 zile, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 6 ianuarie 2017; prin încheierea din 20 ianuarie 2017 – cu 20 zile, ulterior anulată prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 ianuarie 2017.
59. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 ianuarie 2017, măsura arestului preventiv a fost înlocuită cu arest la domiciliu. Măsura arestului la domiciliu a fost ulterior prelungită prin

încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 10 februarie 2017, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2017.

60. Prin încheierea din 13 martie 2017, arestul la domiciliu a fost înlocuit cu măsura preventivă a controlului judiciar pe un termen de 30 zile.
61. Totodată, certificatele eliberate de instituțiile competente atestă locul și perioada detenției reclamantului, acesta fiind deținut în Izolatorul de urmărire penală al CNA în perioada 20 septembrie 2016 – 25 ianuarie 2017, inclusiv în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în intervalul 04 noiembrie 2016 – 28 noiembrie 2016.
62. De asemenea, din suportul probatoriu rezultă că informațiile privind reținerea reclamantului au fost reflectate în spațiul mediatic.
63. Prin ordonanța procurorului din 15 septembrie 2020, Popovici Serghei a fost scos de sub urmărire penală pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.
64. În același timp, în temeiul hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 608/25 din 20 septembrie 2016, reclamantul a fost suspendat din funcția de judecător, suspendare care a durat până la 27 octombrie 2020, când, prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 308/26, a fost repus în funcție, cu restabilirea drepturilor salariale.
65. Invocând cauzarea prejudiciului moral prin acțiunile organului de urmărire penală, Popovici Serghei a promovat în instanță o acțiune cu privire la constatarea încălcării drepturilor și repararea prejudiciului moral, cauzat în urma tragerii ilicite la răspundere penală.
66. Examinând cauza, prima instanță a admis acțiunea parțial.
67. În esență, apelanții au susținut că hotărârea instanței de fond este rezultatul aplicării eronate a normelor de drept material, întrucât în speță nu sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 3 și art. 6 din Legea nr. 1545/1998, lipsind o constatare expresă a caracterului ilegal al acțiunilor organelor de urmărire penală sau ale instanțelor de judecată. Aceștia au invocat că scoaterea reclamantului de sub urmărire penală nu echivalează, prin ea însăși, cu tragerea ilegală la răspundere penală, în lipsa unei condamnări în sensul art. 50 Cod penal, iar măsurile procesuale aplicate au fost dispuse în condițiile legii și în scop legitim.
68. Totodată, au susținut că prejudiciul moral pretins nu a fost dovedit prin probe pertinente, nefiind demonstrată nici întinderea acestuia și nici impactul efectiv asupra reputației reclamantului, motiv pentru care au solicitat respingerea acțiunii sau, subsidiar, reducerea cuantumului despăgubirii acordate.
69. Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma motivelor invocate în apel și a materialelor cauzei, Colegiul constată că soluția instanței de fond este întemeiată în ceea ce privește admiterea în principiu a acțiunii, însă cuantumul prejudiciului moral stabilit este excesiv și nu reflectă un just echilibru între gravitatea ingerinței și consecințele efectiv suportate, motiv pentru care hotărârea urmează a fi modificată în această parte.
70. În contextul pretențiilor deduse judecării în prezenta cauză, instanţa de apel reţine că în sensul Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, prin acţiuni ilicite se înţeleg acţiuni sau inacţiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenţii, ale organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, care exclud vinovăţia acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcţie de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin

încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau contravenţionale (infracţiuni).

71. Conform prevederilor art. 3 al Legii menționate „*în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum şi în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare. Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură şi din instanțele judecătoreşti”*.
72. Potrivit art. 6 lit. b) al Legii nr. 1545 „*dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare”*.
73. De asemenea, conform art. 10 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 „*dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea şi în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6 din Lege”*.
74. În corespundere cu art. 11 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 „*mărimea compensaţiei pentru repararea prejudiciului moral se stabileşte de instanţa de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensaţiei se determină luîndu -se în considerare: a) gravitatea infracţiunii de a cărei săvîrşire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanţa de judecată; c) rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanţa de judecată; e) natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferinţele fizice, caracterul şi gradul suferinţelor psihice; g) măsura în care compensaţia bănească poate atenua suferinţele fizice şi psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenţie. Instanţa de judecată va determina mărimea compensaţiei şi în baza criteriilor specificate la art. 219 alin.(4) din Codul de procedură penală. În toate cazurile, instanţa de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile şi echitabile a prejudiciului moral”*.
75. Colegiul judiciar relevă că legislația condiționează posibilitatea reparării prejudiciului cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală de existența unei componențe juridice complexe, care include: a) temeiurile de reparare a prejudiciului, care sunt enumerate în art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998 și b) condițiile de apariție a dreptului la repararea prejudiciului cauzat persoanei prin erori judiciare și de urmărire penală, stabilite în art. 6 din Legea nr. 1545/1998.
76. Aici Colegiul accentuează că temei de reparare a prejudiciului cauzat persoanei prin erori judiciare și de urmărire penală este fapta ilicită săvârșită pe persoanele cu funcții de

răspundere din cadrul instanțelor de judecată și a organului de urmărire penală. Totodată, din textul normei citate reiese că legiuitorul califică drept acţiuni ilicite - acţiunile sau inacţiunile organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, care nu neapărat să fie ilegale, dar al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nicio persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată.

77. În dispozițiile legale, legislatorul a evidențiat atât cercul concret de temeiuri (reținerea ilegală, tragerea ilegală la răspundere penală, condamnarea ilegală etc.) necesare pentru ca prejudiciul cauzat persoanei să poată fi reparat, cât și cercul condițiilor de apariție a dreptului la repararea prejudiciului (sentința de achitare, ordonanța de încetare a procesului penal sau de scoatere de sub urmărire penală etc.), adică actul de reabilitare, care atestă admiterea erorii judiciare şi prejudicierea neîntemeiată a persoane.
78. Reieșind din cele menționate, Colegiul civil, în acord cu poziția primei instanțe, conchide că Popovici Serghei dispune de dreptul de a solicita repararea prejudiciului moral suportat în cadrul procesului penal, întrucât în privința sa a fost pornită urmărirea penală, cu aplicarea măsurilor procesuale restrictive, inclusiv reținerea, arestul preventiv, arestul la domiciliu, controlul judiciar și suspendarea din funcția de judecător, iar ulterior a fost scos de sub urmărire penală pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii imputate, circumstanțe ce se încadrează în ipotezele prevăzute de art. 3, coroborat cu art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998.
79. Prin urmare, Colegiul nu poate admite poziția apelanților potrivit căreia Popovici Serghei nu este îndreptățit să solicite despăgubiri în temeiul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, pe motiv că nu ar fi întrunite cumulativ condițiile prevăzute de art. 3 și art. 6 din legea menționată. Or, împrejurarea că reclamantul a fost supus urmăririi penale, fiind reținut, pus sub învinuire, supus arestului preventiv, ulterior arestului la domiciliu și controlului judiciar, precum și suspendat din funcția de judecător, iar ulterior a fost scos de sub urmărire penală pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii imputate, constituie un temei de reabilitare în sensul legii speciale și atrage, prin ea însăși, dreptul la repararea prejudiciului.
80. În aceste condiții, caracterul nejustificat al urmăririi penale se reflectă în ansamblul consecințelor produse asupra persoanei reclamantului, inclusiv asupra drepturilor sale profesionale și nepatrimoniale.
81. În același timp, Colegiul apreciază critic alegațiile apelantului potrivit căreia lipsa unui act procedural distinct, definitiv și irevocabil, prin care să fie constatată expres ilegalitatea acțiunilor organului de urmărire penală, ar exclude incidența Legii nr. 1545/1998, or, o asemenea interpretare este contrară textului și finalității Legii nr. 1545/1998.
82. Din coroborarea art. 3 și art. 6 din legea menționată rezultă că dreptul la repararea prejudiciului apare în temeiul actului de reabilitare – inclusiv scoaterea de sub urmărire penală pentru lipsa elementelor infracțiunii – fără a fi necesară constatarea suplimentară, printr-un act distinct, a caracterului ilegal al acțiunilor organelor de urmărire penală. În acest sens, caracterul nejustificat al măsurilor procesuale rezultă implicit din soluția de reabilitare, aceasta fiind suficientă pentru a angaja răspunderea statului pentru prejudiciul cauzat, în măsura în care se dovedește existența prejudiciului și legătura de cauzalitate.
83. Totodată, potrivit art. 3 alin. (2) din Legea nr. 1545/1998, prejudiciul se repară integral, independent de culpa persoanelor cu funcții de răspundere, ceea ce confirmă că mecanismul reparator nu este condiționat de stabilirea vinovăției acestora, ci de existența unei erori judiciare materializate prin actul de reabilitare.

84. Nici argumentul apelanților potrivit căruia reclamantul nu ar fi fost atras la răspundere penală, în sensul art. 50 Cod penal, nu este determinant pentru soluționarea cauzei. În prezenta speță, reclamantul nu își întemeiază pretenția pe existența unei condamnări sau pe executarea unei pedepse, ci pe prejudiciul moral cauzat prin măsurile și consecințele generate de urmărirea penală pornită împotriva sa, care a condus la reținerea acestuia, aplicarea și prelungirea arestului preventiv, ulterior a arestului la domiciliu și a controlului judiciar, precum și la suspendarea din funcția de judecător, toate acestea afectând în mod direct libertatea individuală, viața personală și reputația profesională a reclamantului.
85. Prin urmare, împrejurarea că procedura penală nu a culminat cu o condamnare nu exclude, ci dimpotrivă, în contextul soluției de scoatere de sub urmărire penală pentru lipsa elementelor infracțiunii, susține incidența mecanismului reparator prevăzut de Legea nr. 1545/1998, atât timp cât reclamantul demonstrează existența prejudiciului și legătura de cauzalitate dintre acesta și actele organelor de urmărire penală.
86. Colegiul reține că aflarea reclamantului sub incidența procedurilor penale, cu statut de bănuit și învinuit, fiind supus măsurilor procesuale restrictive, inclusiv reținerea, arestul preventiv, arestul la domiciliu și controlul judiciar, urmată de scoaterea de sub urmărire penală pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, echivalează, în sensul Legii nr. 1545/1998, cu tragerea ilegală la răspundere penală și atrage răspunderea statului pentru lezarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei.
87. Totodată, Colegiul subliniază că rațiunea legiuitorului la adoptarea Legii nr. 1545/1998 a fost aceea de a garanta protecția persoanei împotriva erorilor judiciare și a eventualelor abuzuri de procedură, precum și de a asigura o compensație echitabilă pentru atingerea adusă libertății individuale, reputației și altor drepturi fundamentale, indiferent de faptul că actele procesuale au fost adoptate cu respectarea formală a procedurilor legale.
88. În aceste condiții, Colegiul civil conchide că instanța de fond, în mod corect, a încasat prejudiciul moral în favoarea reclamantului, reținând existența temeiului juridic pentru angajarea răspunderii statului în baza Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.
89. Cât privește cuantumul despăgubirii acordate, Colegiul apreciază că acesta nu corespunde pe deplin criteriilor de proporționalitate, rezonabilitate și echitate, fiind excesiv în raport cu circumstanțele concrete ale cauzei.
90. Or, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, instanța de judecată urmează să țină cont de criteriile prevăzute de lege, precum și de jurisprudența națională și a Curții Europene a Drepturilor Omului, în special de natura și gravitatea ingerinței, durata măsurilor procesuale aplicate, intensitatea suferințelor cauzate, precum și impactul real asupra vieții personale și profesionale a reclamantului.
91. În speță, Colegiul reține că reclamantul a fost supus unor măsuri procesuale restrictive, inclusiv reținere, arest preventiv, arest la domiciliu și control judiciar, precum și suspendării din funcția de judecător, ingerințe care, prin natura și durata lor, sunt apte să genereze un prejudiciu moral semnificativ.
92. Totodată, la individualizarea cuantumului despăgubirii, instanța urmează să aprecieze nu doar existența ingerinței, ci și consecințele concrete produse, or din materialele dosarului nu rezultă existența unor efecte ireversibile asupra situației profesionale a reclamantului, acesta fiind ulterior repus în funcție, cu restabilirea drepturilor aferente.
93. Sub același aspect, deși cauza a fost reflectată în spațiul mediatic, probele administrate nu relevă o amploare sau o persistență deosebită a impactului mediatic, nici consecințe concrete

și grave asupra reputației reclamantului, care să justifice acordarea unei despăgubiri într-un cuantum superior.

94. În același timp, despăgubirea acordată trebuie să păstreze un just echilibru între necesitatea reparării prejudiciului moral și evitarea transformării acesteia într-o sursă de îmbogățire pentru persoana vătămată, precum și într-o sancțiune excesivă pentru stat.
95. În aceste condiții, Colegiul apreciază că suma de 850 000 lei stabilită de prima instanță nu reflectă în mod adecvat raportul dintre gravitatea ingerințelor și consecințele efectiv suportate de reclamant, depășind limitele unei compensații rezonabile și echitabile.
96. Prin urmare, ținând cont de ansamblul circumstanțelor cauzei, inclusiv de statutul reclamantului, natura și durata măsurilor aplicate, precum și impactul acestora asupra vieții personale și profesionale, Colegiul consideră că suma de 500 000 lei reprezintă o compensație echitabilă și proporțională, aptă să asigure repararea prejudiciului moral cauzat, fără a conduce la o îmbogățire nejustificată.
97. În continuare, Colegiul atestă corectitudinea soluției instanței de fond privind compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în prezenta cauză.
98. Astfel, Colegiul menționează că, instanța de fond, corect și întemeiat, reținând probele prezentate pentru dovada cheltuielilor suportate, complexitatea cauzei, noutatea şi dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță, aportul avocatului la soluționarea cauzei, rezultatul obținut, precum și faptul că acestea urmează să fie necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime, just a admis pretenția și a încasat cheltuielile de asistență juridică în mărime de 8000 lei.
99. În consecință, Colegiul constată că motivele invocate în apel sunt întemeiate parțial, și anume în ceea ce privește cuantumul prejudiciului moral, care urmează a fi redus, în timp ce celelalte critici formulate de apelanți nu pot fi reținute.
100. Prin urmare, Colegiul civil ajunge la concluzia de a admite apelurile declarate, de a modifica hotărârea instanței de fond în partea ce vizează cuantumul prejudiciului moral, cu reducerea acestuia de la 850 000 lei la 500 000 lei, iar în rest hotărârea de a o menține.
101. În conformitate cu art. 385 lit. b), art. 389-390, art. 394 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,-

**d e c i d e** :

Se admit cererile de apel declarate de reprezentantul Ministerului Justiției, Pantea Daniel și reprezentantul Ministerului Finanțelor, Rotaru Petru.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 4 aprilie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Popovici Serghei împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin tragere ilegală la răspundere penală și aplicarea măsurilor preventive pe parcursul urmăririi penale și compensarea cheltuielilor de asistență juridică, în partea cuantumului prejudiciului moral încasat în beneficiul lui Popovici Serghei, în sensul micșorării cuantumului prejudiciului moral până la suma de 500 000 (cinci sute mii),00 lei, în rest hotărârea se menține fără modificări.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni din data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului Ruxanda Pulbere

Judecători Roman Pascari

Constantin Roșca